

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
СЛОВАЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ СІЛЬСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА (СЛОВАЦЬКА РЕСПУБЛІКА)
ЧЕСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ПРИРОДНИЧИХ НАУК (ЧЕХІЯ)
ПОМОРСЬКА АКАДЕМІЯ В СЛУПСЬКУ (ПОЛЬЩА)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**Інноваційні психолого-педагогічні,
лінгвістичні та правові засади аграрної науки
в умовах міжкультурної аграрної
комунікації**

3 жовтня 2024 року

**Біла Церква
2024**

Використання матеріалів культурологічного спрямування формує ціннісні, етичні й логічні параметри особистості, підвищує інтерес і глибину розуміння навчального предмета, розширює знання про національний характер, суспільно-державний устрій, історико-культурний досвід України, здобутки в галузі освіти, культури, про особливості побуту, традиції, звичаї, відомості про особливості розвитку націй, народностей загалом. Сюди відносяться знання мовних одиниць із національно-культурним компонентом семантики та вміння використовувати відповідно до соціально-мовленнєвої ситуації фразеологізми, усталені етикетні вислови, безеквівалентну лексику (топоніми, назви об'єктів фізичної географії, назви складових частин країни (регіонів), назви міст, вулиць, антропоніми, етнографічні реалії, звичаї та традиції, свята, суспільно-політичні реалії, реалії системи освіти, культури, мистецтв та їх діячів, засобів масової інформації).

Формування соціолінгвістичної компетенції є нелегким завданням, воно потребує розробки інноваційних технологій, форм і методів навчання. Необхідно не лише відображати відповідний соціолінгвістичний матеріал, але й організовувати його опрацювання так, щоб формувати у студентів позитивне ставлення до іншомовної культури, навчити їх бачити спільне і різне у своїй і чужій культурах, поважати традиції, культуру, звичаї країн мов, що вивчаються, сприймати їх як рівноправно існуючі поняття поряд з їхньою рідною культурою.

Таким чином, соціолінгвістична компетенція є прагматичним компонентом комунікативної компетенції, що віддзеркалює функційні та соціальні характеристики використання мови. Соціолінгвістична і соціокультурна компетентності взаємозв'язані і є складовими загальної комунікативної компетенції. Соціолінгвістична компетентність враховує здатність розпізнавати лінгвістичні маркери – лексичні, граматичні, фонетичні особливості мовлення, вокальні характеристики, екстралінгвістичні засоби тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ковбанюк М. Формування соціолінгвістичної компетенції (СКЛ) як складника комунікативної мовної компетенції. Наукові записки. Філологічні науки. 2011 Випуск 86. С. 311–319.
2. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 1999. 288 с.

УДК 81-11(477)''19''

БЕРЕГОВЕНКО Н.С., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЙ ЛЕКСИЧНИХ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ОЦІНОЧНОГО СУДЖЕННЯ

Визначено, що найширше розмаїття способів вираження оцінних суджень представляє лексичний рівень мови. Проаналізовано різні класифікації оціночних прикметників за різними шкалами. Встановлено групи прикметників з частково етичною оцінкою. Окреслено лексико-семантичні поля оціночних дієслів, такі як: дієслова-індикатори, дієслова-репрезентанти, тобто ті, що експлікують оцінку, дієслова-зв'язки, модальні дієслова.

Ключові слова: оцінка, категорія оцінки, прикметник, дієслово, прислівник, лексико-семантичне поле.

BERENOVENKO N., assistant

Bila Tserkva national agrarian university

APPROACHES TO THE CLASSIFICATION OF LEXICAL EXPRESSIONS VALUE JUDGMENT

It has been determined that the widest variety of ways of expressing evaluative judgments is represented by the lexical level of language. Different classifications of evaluative adjectives on different scales are analyzed. The groups of adjectives with partially ethical evaluation are identified. The lexical and semantic fields of evaluative verbs are outlined, such as: indicator verbs, representative verbs, i.e. those that express evaluation, linking verbs, modal verbs.

Key words: evaluation, evaluation category, adjective, verb, adverb, lexical semantic field.

Прикметник бере участь у формуванні аксіологічного світогляду, що представляє собою сукупність оцінних, якісних, культурно–світоглядних характеристик, які зображуються в особливій взаємодії різноманітних засобів мовної виразності. Багатозначність та абстрактність оцінних прикметників дозволяють висловлювати максимальну кількість значень як суб'єктивних, так і об'єктивних, що дає підставу вважати, що прикметники є найбільш уживаним і нейтральним засобом вираження оцінки. Люди оцінюють своє минуле і сьогодення, зовнішній вигляд і поведінку особистості, форму і розміри різних предметів, речей, тривалість і частоту подій, ступінь складності завдань і т. д. Оцінна інтерпретація обставин та предметів є однією з найважливіших видів розумово-мовленнєвої діяльності в повсякденному житті особистості. В оцінювальному висловлюванні оратор виділяє саме те, що він вважає актуальним на даний момент, в результаті чого об'єктивна реальність розглядається людиною з точки зору її оцінного характеру – добро і зло, правда і брехня, справедливість і несправедливість, користь і шкоду, краса і потворність. Наприклад: *handsome, glorious, pretty, sensible, marvelous, imaginative, good*. І все це стає можливим висловити за допомогою оцінних прикметників [5, с. 165].

Найбільш широке розмаїття способів вираження оцінних суджень представляє лексичний рівень мови, як було зазначено вище. Ми небезпідставно можемо визнати прикметник основною частиною мови, що виражає оцінку частіше за інших [3]. Прикметники можуть бути класифіковані як в залежності від підстави, так і від об'єкта оцінки. Здебільшого це буває особа, рідше – предмет або явище. Існує кілька класифікацій суб'єктивних прикметників, які характеризують особи: особливо серед них виділяються група оцінки (*terrible, amiss, primely*), група властивостей, що виявляються стосовно іншої особи (*polite, kind, rude*), і група оцінки особи, володіє ознакою з точки зору ставлення певної особи до іншої особи [1, с. 85].

Не існує єдиної класифікації оціночних прикметників, тому що їх різні види можуть мати різні підстави і утворювати різні шкали: естетичні (*briliant / awful*), утилітарні (*fit / unsuitable*), сенсорні (*tasty / tasteless*), емоційні (*nice / unpleasant*) та інші. Слід зазначити, однак, що кожна з подібних класифікацій характеризується високим ступенем абстрактності, а також індивідуальна. Остання властивість пов'язане з тим, що будь-яка об'єктивна ознака предмета може пересуватися за оціночною шкалою в залежності від суб'єкта оцінки [3].

Так, наприклад, Д. В. Касинець усі прикметники з частковою етичною оцінкою розділяє на наступні групи:

1. Прикметники, зв'язані з характеристикою чесності/нечесності, наприклад: *bribeless, conscientious, faithful/corrupt, deceitful, treacherous, honest, direct, guileless, truthful, virtuous, dishonest, sly, unscrupulous, affected, untruthful, smarmy*.

2. Прикметники, які вказують на ставлення до людей, наприклад: *benevolent, compassionate, soft-hearted, hard-hearted, hostile, inhumane, sweet, kind, friendly, soft, generous, bounteous, benign, formal, arrogant, delicate, correct, noble, pleasant, unfriendly*.

3. Прикметники, які виражають відношення до себе, наприклад: *selfless, self-sacrificing/self-loving, conceited, assertive, helpful, self-confident, self-assured, extrovert*.

4. Прикметники, які характеризують культуру поведінки, наприклад: *courteous, polite, reverential/foulmouthed, impudent, rude, right, impolite, well-mannered, well-behaved, civil, tolerant, ill-mannered, patient, impatient, insolent, gentle, intemperate, hysterical, aggressive*.

5. Прикметники, які називають вольові якості, наприклад: *courageous, dauntless, staunch/dispirted, hen-hearted, milk-livered, barbaric, violent, rough, wild, antisocial*.

6. Прикметники, які пов'язані з вираженням моральних почуттів, наприклад: *contemptuous, envious, hateful, revengeful, moral, immoral, shocking*.

7. Прикметники, які означають відношення людини до праці, наприклад: *assiduous, laborious/idle, sluggish, diplomatic, high-minded, cheerful, communicative*.

8. Прикметники, які характеризують взаємовідношення між чоловічою та жіночою статтями, наприклад: *chaste, virtuous/dissolute, lewd* [4, с. 314].

Найрозповсюдженіша функція прислівника це, звичайно, надання характеристики дії, яка виражена дієсловом. Прислівники, що виражають оцінку здатні охарактеризувати: ознаки діяльності, поведінку людини, психоемоційний та фізичний стан людини, ставлення до навколишнього світу. Наприклад: *fortunately, naturally, luckily, interestingly, oddly* [5, с. 165].

Дієслова є одним із найважливіших засобів вираження оцінки, тому що з їх допомогою з'являється можливість надавати аксіологічну оцінку (добре–погано) та деонтичну оцінку (повинен – не повинен). Краще за все передають оцінку стилістично забарвлені та модальні дієслова. Найбільш вживаними є такі оціночні дієслова: *to think, to hope, seem, should, must, might, to love, to suppose, to worry, to agree, to feel, to find, to believe, to smile, to thank, to rush, to wish, to surprise, to enjoy, to laugh, to admit, to respect, to waste, to consider, to support, to sigh, to doubt* [5, с. 166].

Дослідниця О.В. Малярчук виділила наступні варіанти семантичного дієслівного поля «оцінка»:

- дієслова-індикатори, тобто ті, що наголошують на оцінці;
- дієслова-репрезентанти, тобто ті, що експлікують оцінку;
- дієслова-зв'язки;
- модальні дієслова [8, с. 193].

До першої групи дієслів-індикаторів, що входять до лексико-семантичного поля (ЛСП) «оцінка» дослідниця відносить дієслова, які можна поділити на:

а) дієслова-індикатори мислення: *to know, to think, to believe, to suppose, to find, to consider, to realize, to see, to suggest, to understand*;

б) дієслова-індикатори мовлення: *to say, to call, to observe, to note*. Ядром ЛСП “мислення” вважаємо дієслово *toknow*. Ядром ЛСП “мовлення” – дієслово *tosay* [8, с. 193].

До другої групи відносимо (дієслова-репрезентанти) ми відносимо дієслова з наявною диференційною семою оцінки, наприклад: *tolike, tohate*. Оскільки в плані змісту оцінка поділяється на позитивну (меліоративну) та негативну (пейоративну), то ці дієслова є характерними дієсловами-репрезентантами категорії оцінки. Вони виражають експліцитну оцінку, оскільки їхній структурі притаманна оцінна сема. Дієслово *tolike* містить у собі позитивну оцінку і є ядром ЛСП не за частотністю вживання, а за вагомими семантичними ознаками. Це дієслово є найзагальніше за значенням, означає не занадто сильне і глибоке почуття, що має інтелектуальну та емоційну основу [8, с. 194].

До лексико-семантичного поля дієслова *tohate*, якому притаманна негативна оцінка, ми також відносимо і дієслова *todislike, todisgust, toblame, toannoy, toirritate*. Ядром ЛСП пейоративної оцінки є дієслово *tohate*, а усі інші дієслова є периферійні [8, с. 194].

До третьої групи дієслів семантичного поля “оцінка” дослідниця відносить дієслова-зв'язки. Основна формальна ознака дієслова-зв'язки, що закріплена у самій назві, визначається її основною функцією – здійснювати лексичними засобами вираження логічний зв'язок у реченні, а також у певному контексті реалізувати оцінне значення. Дієслова, що вживаються у функції зв'язки, втрачають частину свого первинного значення лексичного значення. Проаналізувавши оцінну семантику низки дієслів, ми зафіксували найуживаніші дієслова-зв'язки, що реалізують категорію оцінки, а саме: *tobe, tofeel, toseem, tohold, toget* [8, с. 195].

До четвертої групи відносимо модальні дієслова. Суть категорії модальності полягає у зіставленні змісту висловлювання з дійсністю. Модальні дієслова передають суб'єктивно-об'єктивне ставлення людини до явищ дійсності та різних зв'язків між ними, тобто до її оцінки з огляду на виявлення непевності, припущення, ймовірності, категоричності. Оцінка реалізується в таких дієсловах: *can (could), may (might), should, would, ought, shall, will, be to, be able to, must, need, dare*. До цієї групи належать також модальні структури тип: *tobe + Infinitive, tohave + Infinitive*. Окрім модальних дієслів, що виражають категорію оцінки, модусну функцію виконують також дієслова мовлення, думки, почуття, такі як: *toorder, tobelieve, toconsider, tosuppose, toask, tofeel, toseem, tolove, tohate* [8, с. 195].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Chaucer, J. (1957). *The Canterbury Tales*. The Complete works of G. Chaucer. Boston, Mass: Houghton Mifflin. URL: <https://quod.lib.umich.edu/c/cme/CT> (дата звернення: 10.07.2023).
2. Чосер, Джеффри. Кентерберійські оповіді / З середньоанглійської переклав і прокоментував Максим Стріха. У 2-х частинах. Частина I. Львів: Видавництво «Астролябія», 2019. 528 с.

УДК 808.5:37.016

ВЕЛИКА К.І., асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

Kate-velyka@ukr.net

ВАЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ ПРОФЕСІЙНИХ ТЕКСТІВ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. Проведений аналіз застосування англомовних професійних текстів у навчанні немовних спеціальностей. З'ясовано, що реалізувати метод занурення в англомовну атмосферу в аудиторії без сучасних технічних засобів і за допомогою читання професійної літератури можливий при дотриманні певних методичних кроків у навчанні іноземних мов. Даний засіб навчання є основним джерелом в отриманні професійної інформації і подальшим стимулом для саморозвитку спеціаліста.

Ключові слова: англомовні професійні тексти, засоби навчання, спілкування англійською мовою, занурення в англомовну атмосферу.

VELYKA K., assistant

Bila Tserkva national agrarian university

THE IMPORTANCE OF USING ENGLISH-SPEAKING PROFESSIONAL TEXTS IN EDUCATION OF STUDENTS WITH NON-LINGUAL MAJORITIES

Annotation. An analysis of the use of English-language professional texts in the teaching of non-linguistic specialties was carried out. It was found that implementing the method of immersion in the English-speaking atmosphere in the classroom without modern technical means and with the help of reading professional literature is possible if certain methodical steps are followed in teaching foreign languages. This educational tool is the main source of obtaining professional information and a further incentive for the specialist's self-development.

Key words: English-language professional texts, teaching aids, communication in English, immersion in the English-speaking atmosphere.

Сучасні програми навчання вищих закладів освіти тісно пов'язані з вимогами сьогодення і зорієнтовані на формуванні всіх необхідних навиків у конкурентноспроможного фахівця у будь-якій сфері діяльності. Оскільки професійне спілкування іноземною мовою є актуальним для фахівців різних галузей, дисципліна «Іноземна мова за професійним спрямуванням» включена до освітніх програм як обов'язковий освітній компонент, що навчає професійного спілкування іноземною мовою майбутніх спеціалістів, які безпосередньо або опосередковано будуть пов'язані з діловою активністю.

Дисципліна має практичне спрямування на розвиток мовної, прагматичної та міжкультурної компетенції. Основним завданням є розвиток комунікативних навиків, які активуються за допомогою інтеграції мовленнєвих умінь в рамках тематичного та ситуативного контексту.

Мета даного дослідження полягає в аналізі засобу навчання іноземної мови, який допоможе викладачу дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» реалізувати метод занурення в аудиторії без сучасних технологічних засобів і стимулювати здобувача освіти умовно опинитися у мовному середовищі з певною тематикою та розуміти ситуативний контекст. Мова йде про такий засіб занурення у мовне середовище, як читання англомовних професійних текстів у навчанні немовних спеціальностей.

Проблемі визначення ролі та змісту застосування професійно-спрямованих текстів у

ЗМІСТ

Марчук В. В., Хом'як О. А. Сутність і складові базової культури особистості.....	3
Скуловатова О.В. Роль та значення диджитал-психології в умовах міжкультурної аграрної комунікації.....	5
Столицька С.Б. Імплементация контекстно-орієнтованих стратегій навчання граматики французької мови у професійній підготовці перекладачів аграрної галузі.....	7
Тимчук І.М., Погоріла С.Г. Практика вдосконалення мовленнєвої культури студентів аграрного ЗВО.....	9
Пилипенко І.О. Особливості англійського мовного етикету.....	11
Зелінська В.А. Розвиток комунікативних та професійних компетенцій студентами ветеринарного напрямку у курсі іноземна мова за професійним спрямуванням.....	13
Ордіна Л.Л. Формування креативної компетентності студентів у закладі вищої освіти.....	15
Пономаренко Т.І., Дорошенко І.В. Психологічне благополуччя студентів аграрних спеціальностей.....	17
Карпенко С.Д. Проблеми поглядів на піраміду ефективності засвоєння знань та її застосування.....	19
Цвид-Гром О.П. Формування соціолінгвістичної компетенції у студентів в умовах сучасних викликів.....	20
Береговенко Н.С. Підходи до класифікацій лексичних засобів вираження оціночного судження.....	22
Велика К.І., Важливість застосування англійських професійних текстів у навчанні студентів немовних спеціальностей.....	25
Ключко А.О. Психологічна стійкість як фактор ефективності праці в організації в умовах воєнного стану.....	27
Резнік В.Г. Роль стратегій навчання читання іноземних текстів у формуванні комунікативної компетенції у студентів-філологів.....	29
Ігнатенко В.Д. Особливості локалізації у перекладацькому контексті.....	31
Коваленко А.Ю. Мотивація студентів до занять фізичною культурою як основа збереження їхнього здоров'я.....	33
Дудник О.К., Максимченко В.І. Вікові особливості серця у юних борців з різним психофізіологічним станом фізичної підготовки.....	35
Петренко О.М. Психологічні особливості самоефективності особистості студентів.....	39
Лукавенко О.О. Психологічні особливості самотурботи здобувачів освіти в умовах війни.....	40
Хомчук О.П. Розвиток саморегуляції студентів.....	42
Римар Н.Ю. Номінації видань і творів в епістолярному мовленні Лесі Українки.....	43
Kalytyuk L.P. Littlest or Least, Worst or Baddest? Some observations on Modern English use.....	46
Mykhaylenko O.O. scientific translation and technical translation as separate research areas of translation studies.....	48
Ігнатенко В.Д. Особливості локалізації у перекладацькому контексті.....	49
Боньковський О.А. До проблематики фахової комунікації в аграрній сфері.....	51
Кириленко М.О. Трактатування термінів «концепт» та «поняття» в сучасній лінгвістиці.....	53
Ярмола О.В. Микола Іванович Величківський як фундатор економічної освіти в Білій Церкві в 1920 роках.....	54
Грек І. Державник у творі П. Куліша «Чорна Рада».....	57
Мельник Л.М. Феномен довіри: політико-психологічний аспект.....	58
Бровко Н.І. Міжнародний досвід забезпечення та гарантування права на землю в Україні в умовах євроінтеграції.....	60
Сімакова С.І. Надання медичного обслуговування ув'язненим і засудженим у слідчих ізоляторах.....	63
Тимошук О.Г. Професійно-етичні та деонтологічні засади діяльності нотаріуса.....	64
Васильчук І.Ю., Линник Т.В. Міжнародні стандарти прав людини та їх співвідношення із національним законодавством.....	66
Пахомова А.О. Термінологічні аспекти міжнародного права промислової власності.....	67
Настіна О.І. Перспективи створення в Україні мирових судів.....	69
Ломакіна І.Ю. Проблематика мобінгу, шляхи вдосконалення.....	70
Звонарьов О.Ю. Проблемні питання протидії корупції в аграрному секторі.....	72
Терещук М.М. Роль держави у підтримці аграрної науки та інновацій у виробництві: правові механізми підтримки та фінансування наукових розробок.....	73
Обіюх Н.М. Екологічна сертифікація земель та європейський досвід у сфері «зеленого» виробництва:	